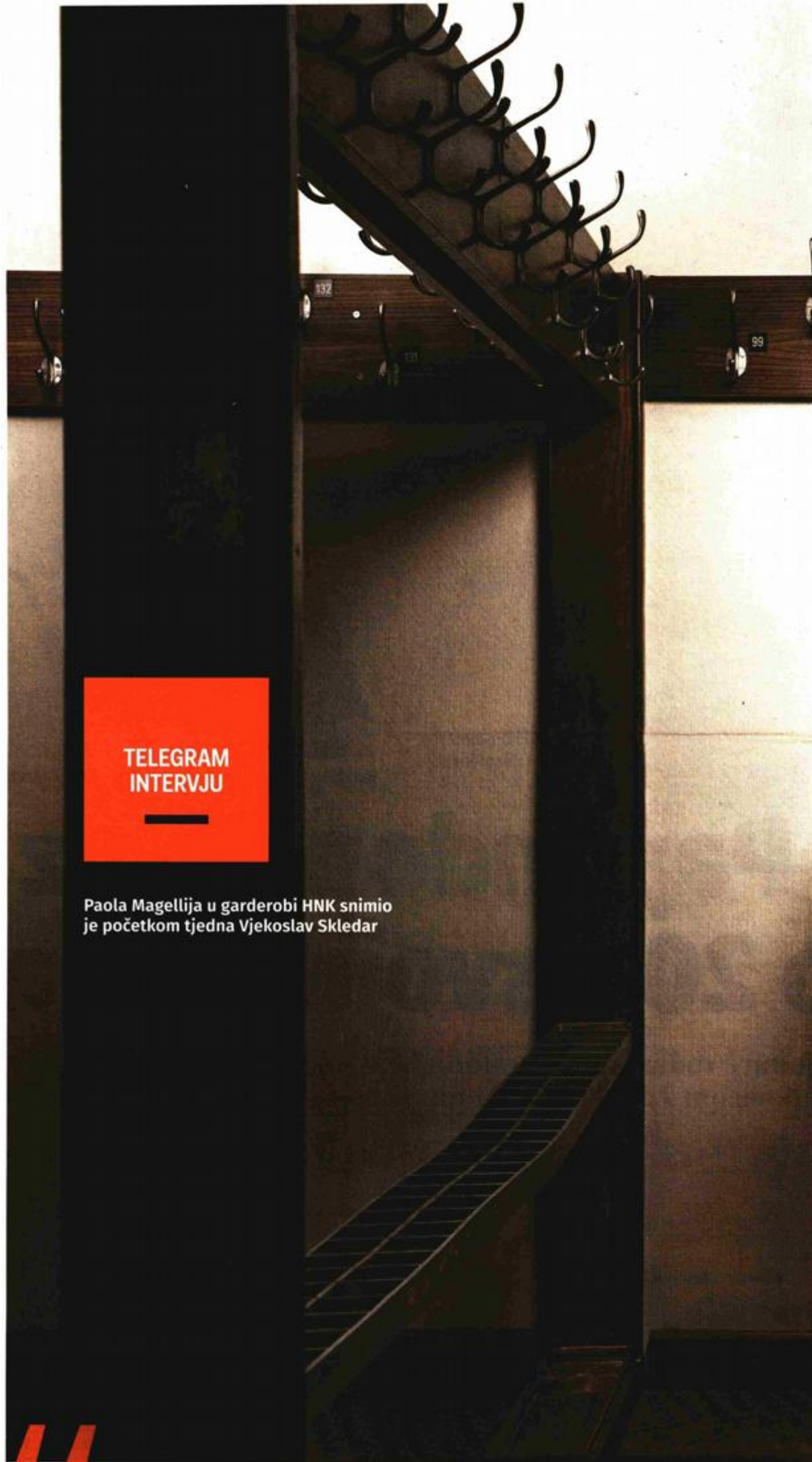

Telegramov reporter proveo je jut

Paola Magellija u garderobi HNK snimio je početkom tjedna Vjekoslav Skledar

RADIO SAM KAO LUD U FANT

ŠEST GODINA BILO JE DOVOLJNO. ZAKLJUČAO SAM VRATA STANA I OTIŠ

Paolo na probi komada Žena u zagrebačkom HNK

PIŠE BORIS
HOMOVEC

Spavam pet sati, to mi je dovoljno. Budim se oko sedam, poslije tuširanja malo pogledam što ima na portalima, nisam ovisnik o mailovima. Ne odgovaram panično na njih, u rekordnom roku. Ne pristajem na taj stres. Užasno sam komotan, nikad ne znam što bih odjenuo pa uvijek uzmem ono što mi je prvo pri ruci i nosim manje-više isto. Izlazim van do svog kafića u Dalmatinskoj. Popijem dva espressa, pročitam novine. Ođšetam do kazališta i krećem na jutarnju probu. I tako svaki dan. Vraćam se kući poslije večernje probe, oko 23 sata", povjerava mi Paolo Magelli, jedan od najvećih europskih kazališnih redatelja, scenskih vizionara i umjetničkih sanjara koje je Hrvatska ikad imala. Onako visok, krupan, obrijane glave, moćnog glasa i prodornog pogleda može isprva djelovati zastrašujuće, ali istodobno zrači blagošću, nekom ljubavlju. Ubrzo vam postane drag.

Atmosfera na probi u HNK

Posljednjih godina, koje je uglavnom proveo u rodnom Pratu, u središtu divne Toscanne, gdje je rođen prije 67 godina, započevši karijeru kao asistent Giorgia Strehlera, a sada bio ravnatelj kazališta Teatro Metastasio Stabile della Toscana, osjećao se veliki nedostatak njegovih predstava u zagrebačkom kazališnom prostoru. U Hrvatskoj se prvi put pojavio još 1974., gostujući na Dubrovačkim ljetnim igrama s Mandragolom Narodnog pozorišta iz Beograda. Mnoge njegove predstave postavljene na hrvatskim pozornicama doista su opravdano stekle status kulturnih, podsjetit ću samo na Lude dane, Vjeru, ufanje i ljubav, Mjesec dana na selu... Režirao je po cijelom svijetu, ali se s velikom ljubavlju uvijek vraćao u Zagreb, za koji je emotivno vezan od 1985., kad se nastanjuje ovdje.

"U Zagrebu se uvijek osjećam dobro. Pretjerano sam zaljubljen u ovaj grad", priznaje dok ispija gutljaj mineralne vode iz plastične boce.

Bio sam strahovito znatiželjan kako danas funkcionira Paolo Magelli u teatru. Uvukao sam se u gledalište i promatrao jutarnju probu za drugi čin predstave Žena, prema komadima Žena i U Café du Dôme Josipa Kosora, na velikoj sceni Hrvatskog narodnog kazališta. Paolo Magelli, u crnoj dolčeviti, sjedio je u prvom redu, a kraj njega mladi asistenti režije Lovro Krsnik i Žad P. Novak listali su stranice teksta, pažljivo slušajući svaku redateljevu uputu. Kako kostimi Lea Kulaša još nisu gotovi, glumci, koji su djelovali prilično indisponirano toga prijepodneva, ►►

MAGELLI OSTAVIO SAM POZICIJU INTENDANTA, JA MORAM REZIRATI

Nakon tri godine izbivanja, na scenu HNK vratio se Paolo Magelli. Radi na drami Josipa Kosora koja će premijeru imati na velikoj sceni početkom ožujka

MASTIČNOM TEATRU U PRATU, NO DOSTA JE DOLAZIO IZ ITALIJE, NEDOSTAJAO MI JE MOJ CIGANLUK. SAD RADIM U ZAGREBU PA U LJUBLJANI, RIJECI, BERLINU

nosili su privatnu odjeću, blijednjave glumice bile su bez šminke i frizure. Na sceni, koju osmišljavaju Numen i Ivana Jonke, bilo je desetak stolaca, dok su rekvizitu činile umjetne ruže, pobacane po pozornici, te nekoliko boca pjenušca, kojima bi u jednom trenutku trebali zaliti dvoje glavnih glumaca. Lana Barić, koja tumači glavnu ulogu Limunke, mlade žene koju muž gubi na kartama kako bi pripala drugome, djelovala je prilično nervozno. Iako su neosporni njezin talent i scenska energija, koji pršte u svakoj sceni, nikako se ne uspijeva osloboditi dalmatinske melodije govora, što u ovoj predstavi nije mana, zbog karakterizacije lika, za razliku od primjerice, Liješevićeve predstave *Bella donna*, u kojemu tumači Parižanku Andreu.

Duboko razočaran ljevicom

Partner joj je sad Goran Grčić, koji igra bogatog Amerikanca Martina. Od svih prisutnih glumaca bio je nekako najkreativniji, najzaigraniji i najraspoloženiji za scensko istraživanje.

Na sceni su se izmjenjivali Nikša Kušelji, Iva Mihalić, Ana Begić, Milan Pleština, Livio Badurina, Dora Lipovčan i Zijad Gračić, isprobavajući koreografske korake i song skladatelja Artura Anecchina.

Ja ne volim kazalište gdje se svi čuju osim glumaca, to nema nikakvog smisla", povišuje glas redatelj, nezadovoljan priličnom inertnošću većine ansambla. Lana Barić otvoreno nudi svoja rješenja, modelira artikulaciju glasa, ulazi s Magellijem u izravni sukob i više na njega: "Ne dernjaj se!", da bi već nakon nekoliko minuta kreativna uzavrela strast splasnula i uzajamno bi se oslovljavali s "ljubavi". Poslije napete jutarnje probe, redatelj odlazi u bolnicu na vadenje šavova na vratu, nakon nedavnog operativnog zahvata, da bi se vratio u kazalište tijekom poslijepodneva. Sjedimo u kazališnoj kantini na kasnom ručku, uz porciju graha s peperoncinom i dva piva te brbljamo za Telegram otvoreno o mnogim temama.

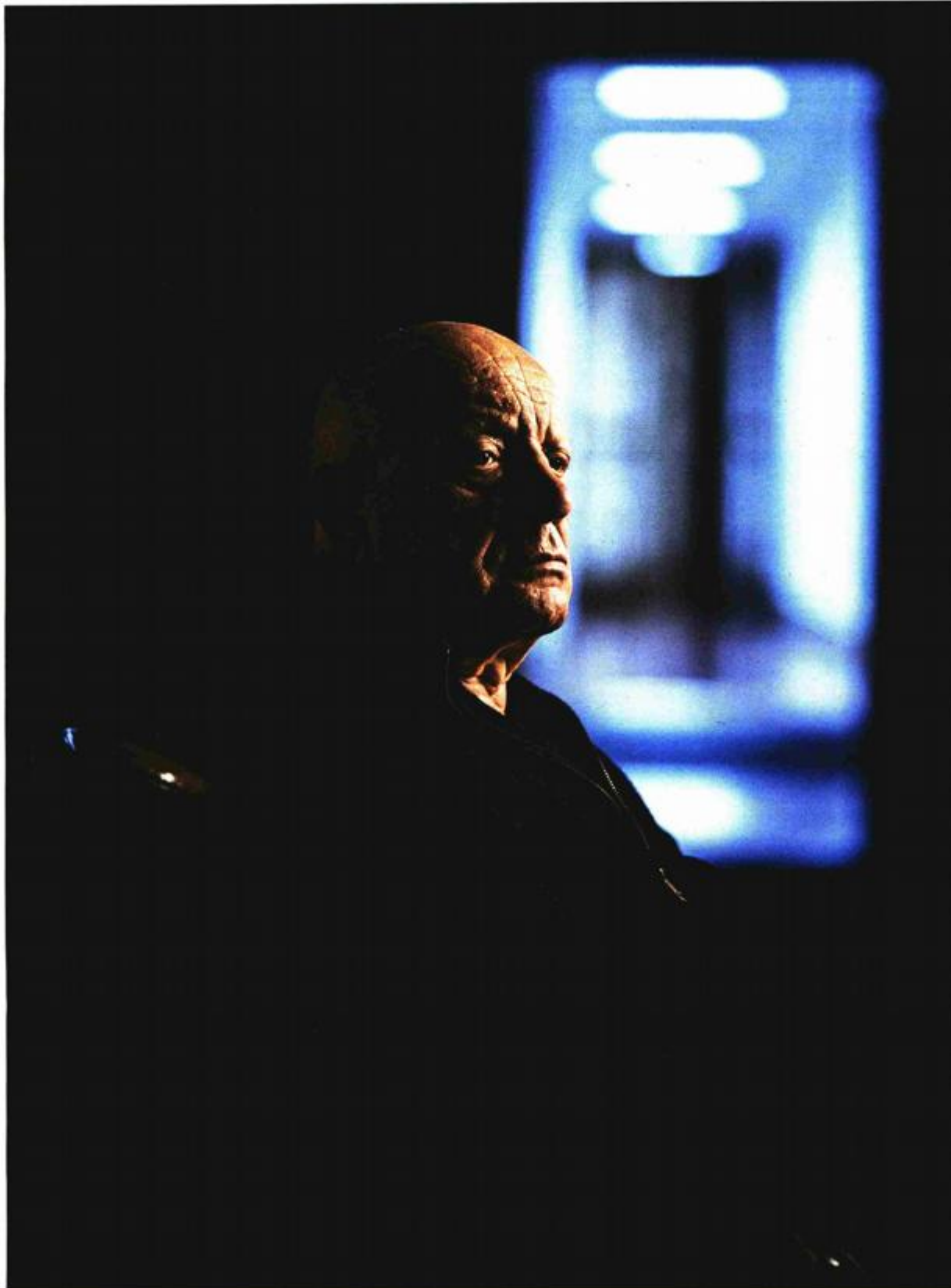
TELEGRAM: Imate odmak od Hrvatske, nije vas bilo gotovo tri godine. Jeste li uopće pratili što se ovdje događa? Jeste li iznenađeni aktualnom političkom situacijom?

MAGELLI: Svako jutro, čim bih ušao u ured, išao bih na razne portale i pratio što se događa u Hrvatskoj. I mislim da sam prilično informiran o svemu što se zbivalo, kako od mojih prijatelja, tako i povremenim dolascima. Svako ljeto sam ovdje, po mjesec dana na odmoru. Dakle, može se reći da imam poimanje. Prvo sam bio vrlo neugodno iznenađen aktualnim zbivanjima, a onda sam pomislio kako je to vrijeme polemika, kriza i da se iz toga može izroditi i nešto dobro. Pratile i ono što se događa u Mađarskoj, gdje imam puno prijatelja i gdje sam posljednjih godina mnogo radio, i u Poljskoj, gdje također postoji krivica tzv. ljevičara i tzv. reformatora.

TELEGRAM: Znači, ljevica vas je razočarala i u Hrvatskoj? Prije svega Zoran Milanović i njegova vlada u prošlom mandatu?

MAGELLI: Oni su krivi. Ja ostajem staromodan. Ostajem Socraticus. Ono što kaže Sokrat glasi: pa ne možemo kriviti one koji su na vlasti. Jer, mi smo ih doveli. Dakle, rezultat svega je pomanjkanje hrabrosti u toj misiji jasnog stava obrane socijalne države. To je ono što je dio ljudi očekivao.

TELEGRAM: Nije li isti pro-

'Kosor je pripadnik svjetske avangarde koji je igran u Parizu, Berlinu, Moskvi, a mi ga ne poznajemo'

blem i u Italiji?

MAGELLI: U pravu ste, mislim da je isti problem u Italiji. Sad je Matteo Renzi jako na cijeni, mlad čovjek, jack, fighter, a ja smatram da je on velika katastrofa.

TELEGRAM: Zašto?

MAGELLI: Zato što je on kao nasljednik jedne inteligentne ljevice, a gori je od Berlusconi, od kojega je uzeo dobar dio programa. Berlusconi je bio fanfarone, puno je blebetao, a ništa nije realizirao. A Renzi to stvarno realizira. Dakle, on je jedan mali monarh koji provodi desničarski program.

TELEGRAM: Je li Renzi još uvijek omiljen ili mu pada

popularnost?

MAGELLI: Ponavljam, meni se nikada nije sviđao. Imao je 45 posto potpore kad je došao na vlast. A sad je, mislim, na 34 posto. Dakle, polako ljudi progledavaju. Kad se ne jačaju školstvo, kultura i zdravstvo kao tri bazične točke svakog društva, niti im se povećava proračun, onda je stvar osuđena na propast.

TELEGRAM: Zna li da na nedavnim izborima u Hrvatskoj nijedna stranka nije imala ni riječi programa o kulturi?

MAGELLI: Gospodin Milanović je doveo proračun za kulturu na 0,49 posto. Dakle, Hrvatska je u tome ispod Albanije! I time je pokazao da ništa ne razumije.

Znae, ima jedan zagrebački biskup koji mi je jako simpatičan, to je jedan od rijetkih.

TELEGRAM: Koji?

MAGELLI: To je Josip Juraj Strossmayer koji je govorio - kulturni narod je slobodan narod. Ja vjerujem da je taj proces imbecilizacije ciljan u cijeloj zapadnoj Europi, iz toga izuzimam samo četiri zemlje: francusko-njemački dio Švicarske, talijanski dio ne. Znae, ja kao Talijan mogu mirne duše reći da su danas jedan od najimbecilnijih naroda u Europi upravo Talijani! Ne zaslužuju više gradove u kojima obitavaju i ne razumiju ih više. Dok se to sve stvaralo, Talijani su bili neki drugi ljudi. Kad postaneš imbecil,

više niš' ne napraviš! Preostale su, dakle, Austrija, Njemačka i djelomično Francuska, koja postaje baš s dolaskom socijalista na vlast.

TELEGRAM: Jeste li vi još uvijek ljevičar?

MAGELLI: Jesam, ostao sam simpatizer ljevice. Osjećam se danas kao izolirani ljevičar. Ljevice više nema. Mislim da nam je prvenstveni zadatak prepoznati kretenost u našim redovima.

TELEGRAM: Hajmo se vratiti u Hrvatsku. Ono što je danas zabrinjavajuće jest svojevrsni strah koji se uvlači među ljude zbog jačanja desnice, bavljenja ustašama i četnicima, te po-

novnog prebrojavanja krvnih zrnaca pojedincima.

MAGELLI: Ja nikada neću razumjeti taj konstantni poriv Hrvata da kad im se pruža mogućnost da otvaraju neka vrata i neke nove horizonte, da ih zatvaraju i vraćaju se u mrak. To je jedan povijesni kontinuitet u posljednjih 150 godina. Kao da Hrvati imaju strah od sunca i teže kolektivnom povratku u mrak. Bilo bi to zanimljivo postaviti i sa psihoanalitičkog aspekta kao pitanje.

TELEGRAM: Kakav je točno vaš stav o Zoranu Milanoviću?

MAGELLI: Meni Milanović nikada nije bio simpatičan. Bahat je jer nije sposoban planirati program. Mislim da je on čovjek koji ne sanja, koji nije u stanju postavljati si nemogući cilj. Tko bi od jednog opreznog Račana očekivao autoceste i obranu kulture? Tada je Hrvatska imala kulturni proračun od 1,2 milijuna kuna. Ako hoćemo biti cinični, možemo reći da je, bez obzira na sve afere, i u Sanaderovo doba bilo bolje, planirala se neka budućnost.

TELEGRAM: Slažete li se da nismo imali sreće u posljednjih 25 godina s ministrima kulture, u rasponu od Vesne Girardi-Jurkić do Zlatka Hasanbegovića?

MAGELLI: Slažem se s vama. Mislim da je u mnogim potezima meni Antun Vujić bio interesantan ministar.

TELEGRAM: Je li vas, podjednako, kao i Milanović, razočarala Andrea Zlatar Violić, koja kad je preuzela Ministarstvo kulture imala apsolutnu podršku kulturne javnosti?

MAGELLI: Razočarala me već u startu. Nikada ne bih na njezinu mjestu pristao na smanjenje proračuna, tu počinje i završava moje razočaranje njome. Ona je morala reći: na stolu su moji programi, za njih mi treba toliko novca. Veliki broj ljudi bi to pozdravio i vjerojatno ne bi ni izgubili izbore. Kad bi se pokrenulo školstvo, kultura i zdravstvo, stvorio bi se bazen čvrstih umova, za pokretanje mnogo novih ideja i projekata.

TELEGRAM: Kako komentirate grijehe iz prošlosti aktualnog ministra kulture Zlatka Hasanbegovića?

MAGELLI: Gledajte, kad bi taj čovjek bio duhovit i dovoljno sazreo, kad bi rekao: da, ja sam u mladosti bio takav i takav i da je raskrstio s određenom literaturom, ja bih mu možda dao šansu. Rekao bih da su povjesničari odreda, uz neke časte iznimke, falsifikatori, koji imaju za određene povijesne trenutke svoje teorije i šminčaju prave podatke. Kad bi Hasanbegović bio pravi čovjek, rekao bi: oprostite mi, to je prošlost, hajmo stati na nulu i idemo raditi. A ne izgovarati takve bedastoće, kakve on priča. Opet smo na istom. I žvircira me opet ta doza prepotencije i drskosti u izjavama kako na kapi nije bilo U i da je to bila fotomontaža. Sve su to laži i zbog laži bi trebalo odgovarati.

TELEGRAM: Gdje ste vi danas na svojoj životnoj cesti, na kojoj etapi?

MAGELLI: Čujte, ja sam posljednjih godina radio kao lud u fantastičnom teatru u Pratu, gdje su počeli Roberto Benigni i mnogi drugi. Dakle, vratio sam se prvoj ljubavi. Bilo mi je prekrasno, iako vratiti se prvoj ljubavi u životu je uvijek pogreška. Otišao sam s mjesta intendanta, s odličnom profesionalnom i financijskom bilancom. Kupio sam manji stan u Pratu, u kojem sam živio tri mjeseca, zaključao vrata i otišao. I vratio sam se reži-

SDP JE DOVEO KULTURU NA 0,49 POSTO PRORAČUNA. TAKO SU POKAZALI DA NE RAZUMIJU NIŠTA. VIŠE IMA ALBANIJA

ji, priznajem, falio mi je taj miris pozornice. Vratio sam se cigančenju, svojim putovanjima. Čekaju me režije u Ljubljani, Rijeci, Zagrebu, Dortmundu, Berlinu i Lisabonu u sljedeće dvije godine. Ako budem živ.

■ **TELEGRAM:** Sad kad ste se vratili u Zagreb, gdje boravite?

MAGELLI: Sve što sam zaradio, uložio sam u stan od 39 kvadrata u Dalmatinskoj ulici. Iz Zagreba mi je ponovno sve bliže, obitelj, Ljubljana, Italija... Zagreb mi je nekako po mjeri.

■ **TELEGRAM:** Zagreb, u koji ste vi došli sredinom 80-ih i Zagreb danas su dva bitno različita grada, u duhu građanstva, koji se gotovo sasvim izgubio.

MAGELLI: Točno. Kad sam došao u Zagreb, on je za mene bio rafinirani koncentrat mitteleuropkog duha. Socijalizam je bio na izdisaju, a meni je bilo prekrasno u okruženju tih Raukara, Marinkovića, građanskog sloja koji je mogao uništiti samo pravi materijalizam. Taj socijalizam je ipak zadržavao nešto od tog idealizma, i na tom malom prostoru idealizma smjestio se taj mittelclass. Bilo im je teško, ali relativno udobno, bili su zaštićeni. Bila je to svojevrsna duša ovoga grada, poprečno smještena, koja je sjekla ovaj grad poput laserske svjetlosti. Trivijalni materijalizam i poremećeni kriteriji vrijednosti su to zbrisali.

■ **TELEGRAM:** U ovakvoj Hrvatskoj, kakav teatar treba raditi?

MAGELLI: To je zanimljivo pitanje. Sad smo na jednoj prekretnici, mislim da trebamo raditi komade koji imaju jaku političku ili egzistencijalnu konotaciju. Mislim da je došlo vrijeme za preispitivanje sjajnih klasika, povratak ruskoj literaturi, sad je vrijeme da se repertoar uozbilji. Treba nam povratak Brechta, ali i Fassbindera. Vrijeme je za postavljanje ludih, genijalnih dramaturga mlade generacije iz njemačkog i francuskog područja, koji nikada nisu igrali u Zagrebu. Kazalište nije samo ogledalo društva, ono uvijek mora biti ispred.

■ **TELEGRAM:** Koliko ste upoznati s radom Olivera Frlića posljednjih godina, ili s pojavom mladog Igora Vuka Torbice u Beogradu?

MAGELLI: Iako imam puno posla, u kazalište idem redovito. Gledao sam Hinkemanna, mislim da je Torbica strašno zanimljiv mladi redatelj. Cijenim Frlića, kao i Jelčića i Buljana.

■ **TELEGRAM:** Slušajući vas, ispada da nije toliko loša situacija s hrvatskim kazalištem.

MAGELLI: Nije, zaista nije toliko loša situacija. Spomenuo bih i jednog od mojih bivših asistenta, koji sjajno radi, to je Jernej Lorenci.

■ **TELEGRAM:** Zašto ste se sada, za povratak na zagrebačku scenu, odlučili za Žene Josipa Kosora, dramaturga nominiranog dva puta za Nobelovu nagradu za književnost, čiji je rad gotovo nepoznat hrvatskoj javnosti?

MAGELLI: Kada smo se prije 14 mjeseci Dubravka Vrgoč, Ivica Buljan i ja odlučili za Josipa Kosora u HNK-u, nije bilo aktualno ovo što se danas događa. Međutim, Kosor je bio pripadnik svjetske avangarde, koji je igran u Parizu, Berlinu, Moskvi i tako dalje, ali mi ga na ovim prostorima, nažalost, ne poznajemo. Poznao je Stefana Zweiga i Stanislavskog, Gavella ga je obožavao, napisao je 22 teksta, a kad je bio izvođen u Zagrebu, pokopali su ga. Vrlo malo je izvođen. Sjećam se postavke Maski na paragrafima Koste Spaića, u Gavelli 1989.

MAGELLJEVE NEKADASNJE PREDSTAVE

Mustafa Nadarević u Impresariju iz Smirne u Zagrebu 1992.

Milan Pleština u Barbelu Biljane Srbljanović 2009.

Boris Svrtan i Anja Šovagović u Mjesec dana na selu, 1998.

Vlatko Dulić u sceni iz Višnjika u Gavelli sredinom 1999.

Ja sam Spaića obožavao, ali ovo mu nije bila dobra predstava, no tekst je bio zanimljiv, jer je već najavljivao temu o bankama, mirisalo je na sve što se u međuvremeno izdogađalo. Tako smo sada spojili u jednu predstavu dva komada, jako reduciranu Ženu i povezali s Cafe du Domeom. Komad govori o sudbini jedne žene, iz kavane u Dalmaciji, koja je odvođena do Pariza, gdje sretno jednog Amerikanca. To je žena koja se dobiva na kocku i prodaje za novac. To je brak iz biznisa. Kosor je bio toliko lud da je na kraju komada ubacio četiri Apaša, koje sam izostavio, jer sam se htio fokusirati na propadanje tog društva i progovoriti o moralu žena. Borim se cijelo vrijeme rada da potenciram Kosorovo ludilo, ali da ga učinim i čitkim za publiku. Kad smo ga već izvadili iz groba, volio bih da ga i zagrebačka publika zavoli, kako sam ga i ja zavolio.

■ **TELEGRAM:** HNK sad ima jak ženski glumački ansambl, s Darijom Lorenci Flatz, Ninom Viočić, Ksenijom Marinković, Jadrankom Đokić... Zašto ste odabrali baš Lanu Barić za glavnu ulogu?

MAGELLI: Mislim da u samoj kući postoji jedna ravnoteža koju treba ispoštovati. Nina je ove sezone igrala kod Delbona, Ksenija igra kod Buljana, u adaptaciji

Tene Štivičić. Imao sam samo jedno malo iskustvo s Lanom, mislim da zaslužuje takvu priliku. I zanima me njezino osobno ludilo koje ona krije u sebi, a koje mi još uvijek daje na kapaljku. Siguran sam da ću do premijere uspjeti to izvući iz nje.

■ **TELEGRAM:** Vi, u suštini, volite glumce, iako znate biti vrlo oštri prema njima? Promatrao sam vas danas na probi, u nekim trenucima mi se činilo da ste imali pri ruci rajčice da biste ih nemilosrdno gađali.

MAGELLI: To ste baš sjajno primijetili. Da, ja volim glumce.

■ **TELEGRAM:** I kad vičete na njih, vi ih volite? Što neki i ne razumiju, pa to tumače vašom arogancijom i mržnjom.

MAGELLI: Apsolutno ih volim. Kad vičem, to je iz nervoze, iz kreativne strasti i mislim da većina njih to razumije. Bez toga nema rezultata. Postoje racionalni tekstovi, s kojima se redatelj može i opustiti. No, to s Kosorom nije slučaj. On ima vrlo čudan jezik, fascinantno je njegov hrvatski, kao što ste čuli, i moram osmisliti cijeli njegov svijet.

■ **TELEGRAM:** Što vas danas čini sretnim?

MAGELLI: Jako uživam u čitanju i u pametnom druženju s prijateljima. Moj krug prijatelja je ostao isti. Recimo, Željka Udovičić je moja dramaturginja otkad je imala 21 godinu i radila je sa mnom sve predstave. Kako sam ja znatizeljan čovjek, išao sam nedavno na Akademiju gledati ispitu. Mislim da se može mnogo naučiti i od mladih talenata.

■ **TELEGRAM:** Koliko ste zabrinuti za budućnost svoje djece, starijih blizanaca i mlade kćeri Gioije?

MAGELLI: Strašno sam zabrinut. Moji blizanci imaju 35 godina, jedan živi u Londonu, drugi je savjetnik za ekonomska pitanja pri Institutu za ekonomiju talijanske ambasade u Crnoj Gori. Gioia ima 14 godina, majka joj je Njemica, otac Talijan, s hrvatskim državljanstvom. Naravno da me brine njihova budućnost. Živimo u svijetu kojeg su kreirali Amerikanci, s tim konstantnim strahom od terorizma, bombama koje mogu eksplodirati bilo gdje u svakom trenutku, silnim valovima imigranata... Ja nisam tip koji je strašljiv. Kad sam boravio u Izraelu, pored mene je na aerodromu bila trudna žena s burkom, s velikim trbuhom. U sekundi mi je proletjelo kroz glavu: a što ako žena nije trudna, nego je opasana eksplozivom? Ja nisam svetac, ali takve refleksije ne pripadaju mom mentalitetu.

■ **TELEGRAM:** Zašto ste bili toliko slabi na glumice? Dobrija Stojnić, Rozalija Levai, Snežana Bogdanović, Veronika Drolic, Alma Prica su dio žena koje ste voljeli, a neke i oženili.

MAGELLI: Ja sam cijeli život živio u vojarni, koja se zove kazalište. Imao sam malo vremena da izađem iz kazališta na ulicu i potražim odvjetnice. Glumice su mi bile najbliže.

■ **TELEGRAM:** Iz vašeg nemalog iskustva, jesu li glumice žene za brak ili su zbog samodopadnosti, taštine i posvećenosti karijeri nemoguće za suživot?

MAGELLI: Upravo zato što su prenemoguće su mi jako zanimljive.

■ **TELEGRAM:** Za vas su govorili da ste ustaša, četnik, jugonostalgicar... Što mislite kakvu će vam etiketu sada zaljepiti?

MAGELLI: Znate kakvu? Da sam na privremenom radu u Hrvatskoj kao dekadentni talijanski turist. ■